

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 5Co/235/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4115226912
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Boris Minks
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4115226912.3

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Borisa Minksa a sudcov JUDr. Vladimíra Pribulu a JUDr. Olivera Kolenčíka, v právnej veci žalobcu: I. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom B., O. XXX/XX, zastúpený: Advokátska kancelária BIZOŇ & PARTNERS s.r.o., so sídlom Bratislava, Hviezdoslavovo námestie 25, IČO: 36 833 533, proti žalovanému: Poľnohospodárska pôda, s.r.o., so sídlom Bratislava, Žehrianska 3179/3, IČO: 44 138 369, zastúpený: Advokátska kancelária Law Service, s.r.o., so sídlom Zvolen, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o odvolaní žalovaného proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 10C/482/2015-256 z 5. decembra 2016 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 10C/482/2015-261 z 7. februára 2017, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie v časti výroku o náhrade trov konania m e n í tak, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

Žiadnej zo strán nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Nitra, ako súd prvej inštancie v zmysle § 12 zák. č. 160/2015 Z. z., Civilného sporového poriadku, (ďalej iba „CSP“) uznesením č. k. 10C/482/2015-256 z 5. decembra 2016 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 10C/482/2015-261 z 7. februára 2017, zastavil konanie, žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %, žalobcovi vrátil súdny poplatok v sume 92,80 eura a zároveň aj zrušil uznesenie Okresného súdu Nitra č. k. 10C/482/2015-34 z 16. septembra 2015 o nariadenom neodkladnom opatrení.

2. V odôvodnení tohto uznesenia uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Žalobca pred začatím pojednávania vo veci samej zobral svoju žalobu v celom rozsahu späť, pretože po začatí konania došlo k zápisu jeho vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v dôsledku podaného protestu prokurátora. Súd konanie zastavil bez súhlasu žalovaného, nakoľko k späťvzatiu žaloby došlo skôr, ako sa začalo pojednávanie.

3. Svoje rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil podľa § 144 a § 145 ods. 1 CSP s tým, že žalobca späťvzatím žaloby z dôvodu, že po začatí konania bol rozhodnutím správneho orgánu zapísaný ako vlastník spornej nehnuteľnosti, pričom následne si voči nemu uplatnil predkupné právo štát, a preto zastavenie konania nezavinil. Naopak žalovaný vlastnícke právo žalobcu popieral, aktívne sa bránil aj voči konaniam na príslušných správnych orgánoch vo veci určenia vlastníckeho práva žalobcu. Zastavenie konania zavinil žalovaný, a teda svojím správaním zavinil späťvzatie žaloby, ktorá bola podaná dôvodne. Vzhľadom k uvedenému bola žalobcovi priznaná náhrada trov konania v rozsahu 100 %.

4. Proti tomuto uzneseniu v časti výroku o náhrade trov konania podal včas odvolanie žalovaný, navrhujúc odvolaciemu súdu, aby napadnutý výrok II. prvoinštančného uznesenia OS Nitra zo dňa

05.12.2016 č. k. 10C/482/2015-232 zmenil tak, že ako žalovaný má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Zároveň si uplatnil aj náhradu trov odvolacieho konania. Zavinenie účastníka pri zastavení konania je nutné posudzovať len z procesného hľadiska, podľa procesného výsledku. Kritérium procesného zavinenia je potom treba posudzovať z objektívneho hľadiska a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana svoju žalobu vzala späť s tým, aby konanie bolo zastavené. K prevzatiu právneho zastúpenia došlo dňa 26.05.2016 a späťvzatie žaloby bolo doručené súdu koncom roku 2016. Ak by mala byť príčinou späťvzatia tá skutočnosť, že bol úspešne podaný protest, tak potom mal žalobca žalobu zobrať späť hneď, ako sa to dozvedel. Ak by takto postupoval, žiadne trovy právneho zastúpenia by na strane žalovaného nevznikli. Súd nesprávne zistil skutkový stav, pretože z dôkazov vyplýva, že zastavenie konania späťvzatím žaloby procesne zaviniť žalobca a takisto procesne zaviniť aj trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, pretože k samotnému späťvzatiu žaloby pristúpil až po uplynutí značného časového obdobia po zistení dôvodov na späťvzatie. Žalobca sa neplatnosti domáhal z viacerých dôvodov a je predčasné vysloviť záver, či jeho žaloba bola alebo nebola podaná dôvodne. Z uvedeného je zrejme, že hmotnoprávne otázky neboli vyriešené s konečnou platnosťou. Súd má vo veci rozhodovať iba o procesných návrhoch, z ktorých nemožno vyvodit' hmotnoprávny záver.

5. Žalobca v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu žalovaného uviedol, že navrhuje odvolaciemu súdu, aby napadnuté uznesenie OS Nitra zo dňa 05.12.2016 č. k. 10C/482/2015-256 ako vecne správne potvrdil a žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania. Žalovaný prehral svoj spor v konaní o proteste prokurátora, a preto zastavenie tohto konania podľa § 256 ods. 1 CSP treba posudzovať tak, že ho procesne zaviniť žalovaný. Napadnuté rozhodnutie spĺňa všetky náležitosti ustanovené zákonom. Nezdiala ten názor, že ust. § 220 CSP sa subsidiárne vzťahuje aj na písomné vyhotovenie uznesenia, pretože tomu jednak bráni zásada hospodárnosti konania, ako aj ust. § 236 CSP.

6. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 CSP) rozhodol o podanom odvolaní žalovaného uznesením č. k. 5Co/139/2017-312 z 30. marca 2017 tak, že napadnuté prvoinštančné uznesenie v spojení s opravným uznesením v napadnutej časti výroku II., ako vecne správne potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd poznamenal, že sa plne stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP), ktoré ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). Na zdôraznenie správnosti napadnutého a zároveň aj potvrdeného rozhodnutia o náhrade trov konania poznamenal, že v čase, keď žalobca podal svoju žalobu na súde, nemal tento inú právnu možnosť, ako sa domáhať ochrany svojich práv. V tom čase bol právny stav k predmetnej nehnuteľnosti taký, že existovalo právoplatné rozhodnutie príslušného katastrálneho odboru o povolení vlastníckeho práva v prospech žalovaného. Za daného stavu existoval naliehavý právny záujem na požadovanom určení vlastníckeho práva, pretože žalovaný vlastníctvo žalobcu neuznával. Úspešným protestom zo strany prokurátora následne žalobca prestal mať záujem na požadovanom určení, pretože mu bolo vrátené vlastníctvo k požadovanej nehnuteľnosti. Logickým vyústením tohto procesu, ktorý nemohol ovplyvniť ani jeden z účastníkov konania, bolo následné späťvzatie žaloby, ktorá však voči žalovanému bola podaná dôvodne a preto súd prvej inštancie správne rozhodol o náhrade trov konania v danej zastavenej veci.

7. Žalovaný v domnení, že došlo k porušeniu jeho základných práv a slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/139/2017-312 z 30. marca 2017 právoplatným dňa 9. júna 2017, podal ústavnú sťažnosť spoločnosti Poľnohospodárska Pôda, s.r.o., ktorou bolo namietané porušenie jej základných práv a slobôd citovaným uznesením Krajského súdu v Nitre, ktorú sťažnosť prijal Ústavný súd SR uznesením zo dňa 14.09.2017 č. k. II ÚS 569/2017-11 na ďalšie konanie. V predmetnej sťažnosti sťažovateľ (žalovaný) žiadal napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

8. Ústavný súd SR o podanej sťažnosti rozhodol Nálezom č. k. II. ÚS 569/2017-46 z 20. marca 2018, v ktorom v rámci výroku uviedol, že základné právo obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s.r.o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Krajský súd v Nitre svojím uznesením č. k. 5Co/139/2017 z 30. marca 2017 porušil.

9. Ďalším výrokom uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/139/2017-312 z 30. marca 2017 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

10. Krajskému súdu v Nitre uložil povinnosť uhradiť trovy konania obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s.r.o., v sume 374,80 eura na účet Advokátskej kancelárie Law Service, s.r.o., so sídlom Stráž 3/223, Zvolen, do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezů.

11. V odôvodnení nálezů ústavný súd mimo iného poukázal aj na to, že z právneho hľadiska § 256 ods. 1 CSP, na základe ktorého všeobecné súdy náhradu trov konania posudzovali aj z obsahového hľadiska je v podstate totožný so skorším ustanovením § 146 ods. 2 OSP, ktorý platil do 30.06.2016. Niet preto dôvod neaplikovať ustálenú judikatúru všeobecných súdov týkajúcu sa § 146 ods. 2 OSP. Pri použití § 146 ods. 2 veta prvej OSP treba otázku, či účastník zavinil, že konanie muselo byť zastavené, posudzovať podľa procesného výsledku. Ak došlo k zastaveniu konania v dôsledku späťvzatia návrhu, možno odporcovi uložiť povinnosť nahradiť trovy zastaveného konania v prípade, ak pre jeho správanie bol vzatý späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne. Z argumentácie odvolacieho súdu vôbec nevyplýva, akým správaním (čím) mala sťažovateľka procesne zaviniť potrebu späťvzatia žaloby a následného zastavenia konania. Vo všeobecnosti možno uviesť, že žalovaný procesne zavinil potrebu späťvzatia návrhu a následného zastavenia konania spravidla vtedy, keď sa po podaní návrhu rozhodne navrhovateľov nárok uspokojiť (hoci v predsporovom štádiu odmietal tak urobiť). V danom prípade je nesporné, že postoj sťažovateľky k podanej žalobe bol po celý čas trvania konania nezmenený, pretože táto po celý čas trvania konania s podanou žalobou nesúhlasila. Skutočnosť, že žalobca prestal mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení vlastníckeho práva v dôsledku zrušenia rozhodnutia o vklade vlastníckeho práva sťažovateľky na základe protestu prokurátorky nemožno hodnotiť ako procesné zavinenie sťažovateľky na potrebe späťvzatia žaloby a následného zastavenia konania. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd dôsledne nerozlišuje medzi procesným zavinením sťažovateľky na potrebe podať žalobu a jej procesným zavinením na potrebe vziať žalobu späť a na následnom zastavení konania. Kým potrebu podať žalobu sťažovateľka svojím negatívnym postojom vo veci samej procesne nepochybne zavinila, zatiaľ otázka, či a akým spôsobom procesne zavinila späťvzatie žaloby s následným zastavením konania zostala nezodpovedaná zo strany krajského súdu.

12. Ústavný súd zároveň uviedol, že sťažovateľka dôvodne poukázala na iné uznesenie krajského súdu (č. k. 5Co/736/2016-236 z 22. decembra 2016), v ktorom v obdobnej veci bol vyslovený podstatne odlišný právny názor o otázke náhrady trov konania, pričom nie je bez významu, že rozhodoval ten istý senát krajského súdu. Z pohľadu ústavného súdu potom prichodí v tejto súvislosti konštatovať to, že zmena právneho názoru v obdobnej veci bez akéhokoľvek vysvetlenia súdom, prečo k takejto zmene došlo, sa javí ako arbitrárnosť (svojevôľa) a je zásahom do princípu právnej istoty ako súčasťou právneho štátu, pretože tento princíp predpokladá, že skutkovo obdobné veci budú aj obdobne právne posudzované. Takisto nie je bez významu ani skutočnosť, že porušenie žalobcom tvrdeného predkupného práva štátu v nijakom prípade nemohla zavinieť sťažovateľka. To, že žalobca podľa vlastného tvrdenia o predkupnom práve v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy nevedel, na uvedenom závere nič nemení.

13. Ústavný súd s poukazom na § 56 ods. 2 vety prvej a § 56 ods. 3 písm. b/ zákona o ústavnom súde zrušil uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/139/2017-312 z 30. marca 2017 a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie s tým, že v ďalšom konaní bude krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu.

14. Krajský súd v Nitre po vrátení veci Ústavným súdom Slovenskej republiky vo veci opätovne konal a rozhodol o odvolaní žalovaného uznesením č. k. 5Co/157/2018-570 z 28. septembra 2018, ktoré nadobudlo právoplatnosť 17. decembra 2018, a to tak, že uznesenie súdu prvej inštancie v časti výroku o náhrade trov konania zmenil tak, že žalovanému voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalovanému voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o trovách zastaveného konania mal k dispozícii dostatočne zistený skutkový stav, ktorý však následne po právnej stránke a v súvislosti s aplikáciou ust. § 256 ods. 1 CSP nesprávne vyhodnotil po právnej stránke, čo viedlo odvolací súd k záveru o zmene napadnutého rozhodnutia. Konštatoval, že je pravdou, že žalobca v čase podania určovacej žaloby nemal inú možnosť domáhať sa ochrany svojich práv, ďalej však nesúhlasil s konštatovaním prvoinštančného súdu v tom smere, že stratu naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení vlastníckeho práva na základe protestu prokurátorky je možné hodnotiť ako procesné zavinenie žalovaného na späťvzatí žaloby. Dodal, že žalovaný nesie procesné zavinenie na podaní žaloby zo strany žalobcu, ktoré však nemá vplyv na rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania v zmysle § 256 ods. 1 CSP. Dôležitým faktorom v súvislosti s rozhodovaním o

náhrade trov tohto zastaveného konania je zistenie procesného zavinenia na potrebe vziať žalobu späť s následným zastavením konania, ktoré odvolací súd na strane žalovaného nezistil vôbec. Žalovaný takisto nenesie žiadnu vinu na tom, že došlo k porušeniu žalobcom tvrdeného predkupného práva štátu. Skutočnosť, že žalobca o predkupnom práve štátu nevedel, na uvedenom závere nič nemení. Nebolo teda možné prijať ani ten záver, že späťvzatie žaloby žalobcu bolo dôsledkom akéhosi zmeneného sa správania žalovaného v priebehu konania, pretože žalovaný v priebehu konania zastával k podanej žalobe nemenný postoj. Pri posudzovaní procesného zavinenia v súvislosti so zastavením konania vo veci samej, nie je možné prihliadať na potencionálnu úspešnosť žalobcu v ním iniciovanom konaní z hľadiska hmotného práva. V prvom rade je potrebné pri posudzovaní tohto procesného zavinenia na strane žalobcu brať zreteľ na to, že žalobca zoberal svoju žalobu späť, pričom žalovaný ani len čiastočne nespĺnil to, čo bolo v žalobnom petite uplatnené. Bolo teda potrebné prijať ten záver, že v danom prípade existuje procesné zavinenie na zastavení konania na strane žalobcu.

15. Procesné zavinenie v zmysle § 256 ods. 1 CSP sa posudzuje iba po procesnej stránke a zavinenie je potrebné vykladať vo vzťahu k príčinnej súvislosti, v ktorom je správanie sa strany sporu príčinou a vznik trov konania protistrany je následkom. Za takéto procesné zavinenie je potrebné považovať aj odpadnutie predmetu sporu (daný prípad), ktorú skutočnosť nie je možné pripočítať na ťarchu žalovaného, ktorý sa v spore iba bránil. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na uznesenie NS SR zo dňa 29.05.2014 sp. zn. 7MCdo/1/2014, v ktorom sa uvádza: Ustanovenie § 146 ods. 2 OSP (teraz § 256 ods. 1 CSP) vyjadruje výnimku zo zásady náhrady trov konania podľa pomeru úspechu vo veci vyjadrenej v § 142 OSP. Toto ustanovenie vyžaduje zodpovednosť za zavinenie účastníka, ktorého procesný úkon má za následok zastavenie konania. Z previazanosti § 146 ods. 1 písm. c/ OSP s § 146 ods. 2 OSP vyplýva, že ak súd zastavuje konanie v dôsledku späťvzatia žaloby, musí sa zaoberať pri rozhodovaní o náhrade otázkou, či niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie muselo byť zastavené. Pretože nárok na náhradu trov konania je nárok vyplývajúcim nie z hmotného, ale procesného práva, otázku, či išlo o dôvodne podanú žalobu je nevyhnutné posudzovať z procesného hľadiska, a teda z hľadiska vzťahu výsledku konania odporcu (žalovaného) k požiadavkám navrhovateľa (žalobcu). Ide teda o to, či sa navrhovateľ domohol k uplatnenému nároku alebo nie, pričom súd neskúma, či by navrhovateľ bol v meritórnom konaní úspešný alebo nie.

16. Odvolací súd v danom prípade nevzhliadol dôvod pre použitie ust. § 257 CSP, ohľadne výnimočného nepriznania náhrady trov konania pri preukázaní existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa, preto žiadnu zo strán nevyzýval na vyjadrenie k aplikácii tohto ustanovenia.

17. S prihliadnutím na uvedené dôvody, odvolací súd dospel k odlišnému právnomu záveru ako súd prvej inštancie v tom smere, že to bol práve žalovaný, ktorý svojim správaním v priebehu konania zaviniť, že žalobca zoberal svoju žalobu späť. Vychádzajúc z tej skutočnosti, že žalobca vzal svoju žalobu späť, pričom žalovaný nespĺnil ani len náznak toho, čo bolo v žalobnom petite uplatnené, je potrebné nad mieru akýchkoľvek pochybností zaujať ten záver, ako zaujal v danom prípade odvolací súd, t. j. že procesné zavinenie na zastavení konania v danej prejednávanej veci spočíva na strane žalobcu.

18. S poukazom na tieto dôvody, odvolací súd o podanom odvolaní žalovaného, pri aplikácii procesného postupu v zmysle § 388 CSP rozhodol tak, že žalovanému voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Vzhľadom na zachovanie jednotnosti a kontinuity rozhodnutí odvolacieho senátu 5Co, ako aj vo vzťahu k rozhodnutiam iných odvolacích senátov Krajského súdu v Nitre viažucich sa k danej problematike (náhrada trov zastaveného konania) sa odvolací súd odklonil od svojho pôvodne zaujatého právneho názoru v tom smere, že náhrada trov zastaveného konania by mala patriť žalobcovi v rozsahu 100 % s tým, že náhrada týchto trov v rozsahu 100 % by mala patriť žalovanému, pretože odvolací súd mal za preukázané v danej veci to, že procesné zavinenie na zastavení konania je na strane žalobcu.

19. Záverom odvolací súd poznamenáva, že mu je známa rozhodovacia činnosť ostatných odvolacích senátov Krajského súdu v obdobných skutkovo a právnych veciach (právoplatné uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 25Co/336/2017-138 z 28. marca 2018, ktorým v konečnom dôsledku bola priznaná náhrada trov konania žalovanému - Poľnohospodárska Pôda s.r.o., v rozsahu 100 % a právoplatné uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 8Co/262/2017-394 z 29. novembra 2017, ktorým uznesením, takisto v konečnom dôsledku bola tomu istému žalovanému priznaná náhrada trov konania v rozsahu 100 %).

20. O náhrade trov odvolacieho konania v prejednávanej veci rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP s tým, že úspešnému žalovanému v tomto konaní priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

21. Žalobca domnievajúc sa, že došlo k porušeniu jeho základných práv a slobôd uznesením č. k. 5Co/157/2018-570 z 28. septembra 2018, právoplatným 17. decembra 2018, podal ústavnú sťažnosť na Ústavný súd SR, ktorou namietal porušenie svojich základných práv a slobôd uvedených v sťažnosti citovaným uznesením Krajského súdu v Nitre. I. sa domáhal vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie ním označených základných práv a slobôd napadnutým uznesením Krajského súdu v Nitre a súčasne žiadal napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

22. Ústavný súd SR o podanej sťažnosti rozhodol Nálezom č. k. II. ÚS 210/2019-41 z 30. októbra 2019, v ktorom rozhodol, že základné právo Jozefa Bartu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/157/2018-570 z 28. septembra 2018 porušené boli.

23. Ďalším výrokom uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/157/2018-570 z 28. septembra 2018 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

24. Krajskému súdu v Nitre uložil povinnosť uhradiť trovy právneho zastúpenia I. v sume 623,27 eura na účet Advokátskej kancelárie BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., so sídlom Bratislava, Hviezdoslavovo námestie 25, do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

25. V odôvodnení nálezu ústavný súd konštatoval, že sa už viackrát zaoberal otázkou, ktorá sa týkala náhrady trov konania o určenie vlastníckeho práva na krajskom súde, kde ako žalovaná vystupovala Poľnohospodárska Pôda v súvislosti s výkupom pozemkov pod strategickým parkom. Aj právnenému zástupcovi sťažovateľa sú dobre známe širšie okolnosti danej veci, keďže je v pozícii právneho zástupcu ďalších fyzických osôb v skutkovo a právne obdobných veciach. Ústavnému súdu sú dobre známe aj argumenty Poľnohospodárskej Pôdy prednesené v konaniach v rámci správneho súdnictva (prejednávané v konaniach pred ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 622/2018, I. ÚS 2/2019, I. ÚS 26/2019, II. ÚS 135/2019), ktoré majú čiastočne dosah aj na konania o určenie vlastníckeho práva.

26. Zdôraznil, že v okolnostiach danej veci možno povedať, že priznanie trov konania predpokladá posúdenie troch predpokladov, a to späťvzatia žaloby, správania žalovaného a napokon dôvodnosti podanej žaloby. K späťvzatiu žaloby viedli sťažovateľa objektívne dôvody - protest prokurátora, na ktorý sťažovateľ ani žalovaný nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva sťažovateľa, čím odpadol predmet žaloby. Ústavný súd zdôraznil, že pred podaním protestu prokurátora sťažovateľ nemal inú možnosť, ako sa domáhať ochrany svojich práv, iba prostredníctvom podania žaloby. Existenciu takého objektívneho dôvodu (protest prokurátora) nie je možné pripísať na ťarchu sťažovateľa - žalobcu a na tomto základe urobiť záver o tom, že správanie žalovaného nepodmienilo späťvzatie žaloby, o čom svedčí aj výsledok v konaní o proteste prokurátora (neplatnosť kúpnej zmluvy), o ktorom mal krajský súd vedomosť.

27. Okrem iného vytkol, že je vhodné pre posúdenie priznania nároku na náhradu trov konania za procesnej situácie späťvzatia žaloby posúdiť aj dôvody, ktoré viedli žalobcu k podaniu žaloby. V tomto smere aj krajský súd uviedol, že „... žalovaný nesie procesné zavinenie na podaní žaloby zo strany žalobcu...“, ale pritom nie je možné akceptovať pokračovanie úvahy krajského súdu, podľa ktorej toto zavinenie „... však nemá vplyv na rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania v zmysle § 256 ods. 1 CSP“. Práve správanie žalovaného je určujúcim faktorom pre posúdenie jedného z kritérií na priznanie trov konania, z ktorého vyplýva dôvodnosť podanej žaloby.

28. Ústavný súd SR s ohľadom na povinnosť nahradiť trovy konania v prípade zastavenia konania poukazuje tiež na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2899/2010 z 8. marca 2011, ktorý okrem iného argumentoval takto: ... „Nyní posuzovaný případ přílehlavě ukazuje, že teze (kterou aplikoval i městský soud), dle níž to, zda byla zpět vzatá žaloba podána důvodně, tedy zda zastavení řízení procesně zavinil žalovaný, lze zjistit jen z porovnání petitu žaloby a následného chování žalovaného,

môže byť prepjatým formalizmom a v extrémnom rozpore s princípy spravodlivosti. V konkrétnom prípade - ako bola nyní posudzovaná vec - môže byť nutné prihližet i k odôvodneniu žalobného petitu, a to za účelom eliminácie stavu, ktorý by bol v extrémnom rozpore s princípy spravodlivosti. Princíp procesného výsledku nelze chápať formálne, neboť nejen petit, ale i žalobní tvrzení, tedy důvody žaloby vyjadřují, proč se žalobce žalovaného plnění domáhá...“

29. Zdôraznil aj to, že krajský súd sa k otázke vyriešenia miery zavinenia na späťvzati žaloby postavil prísne formalisticky, keď zavinenie bez hlbšieho a dôslednejšieho skúmania (napr. z akých dôvodov bola žaloba podaná, aká aktivita bola vyvíjaná jednotlivými stranami sporu v priebehu konania) pripísal na ľarchu strany, ktorá úkon späťvzatia vykonala. Zároveň krajský súd nedostatočne odôvodnil svoj odklon od predchádzajúcich právnych záverov. Ústavný súd opätovne pripomenul, že pred nálezom ústavného súdu krajský súd potvrdil priznanie náhrady trov konania sťažovateľovi, avšak po vydaní nálezu ústavného súdu náhradu trov konania priznal Poľnohospodárskej Pôde. Vzhľadom na to, že posudzovaný prípad je z hľadiska osoby sťažovateľa, okolností uzatvorenia kúpnej zmluvy medzi sťažovateľom a Poľnohospodárskou Pôdou a dĺžky konania o trovách plný emócií, pokúsil sa ústavný súd vniesť do prípadu istú dávku pragmatizmu a posúdenie tvrdenej nespravodlivosti viazal na konkrétne okolnosti prípadu.

30. Zmena právneho názoru krajského súdu v jednej a tej istej veci bez akéhokoľvek vysvetlenia zo strany súdu, prečo k zmene došlo, sa javí ako arbitrárnosť (svojvôľa) a je zásahom do princípu právnej istoty ako súčasťou právneho štátu, keďže tento princíp predpokladá, že skutkovo obdobné veci budú obdobne právne posudzované. Všeobecný súd by mal preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí boli rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve súd má poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 332/09, III. ÚS 678/2016).

31. Podľa názoru ústavného súdu bol odvolací súd povinný dôsledne preskúmať všetky skutočnosti (berúc ohľad aj na odôvodnenie žaloby) a až na tom základe vyvodiť svoj právny názor a odôvodniť ho. Krajský súd mal dbať aj na to, aby účastník konania len z dôvodu, že si uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel majetkovú ujmu v dôsledku platenia trov konania. Ústavný súd preto konštatuje, že odôvodnenie výroku napadnutého uznesenia krajského súdu je vzhľadom na obsah základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z ústavného hľadiska neakceptovateľné.

32. Ako addendum ústavný súd uviedol, že už viackrát sa mal možnosť vyjadriť k spôsobu hľadania a výkladu práva v konkrétnych právnych veciach. V náleze 14 sp. zn. III. ÚS 341/07 ústavný súd uviedol, že pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad „e ratione legis“ pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. V ďalšom náleze sp. zn. I. ÚS 243/07 (v ktorom nešlo o výklad zákona, ale zmluvy) ústavný súd uzavrel, že všeobecný súd musí prihliadať na vzájomné vzťahy jednotlivých do úvahy pripadajúcich argumentov a ich úlohu v konkrétnom prípade vyvážiť s ohľadom na špecifikum danej kauzy, a nie tieto kritériá iba mechanicky aplikovať. Takýto prístup je zároveň prístupom modernej judikatúry, ktorá postupne nahrádza formálne legalistický pohľad na právo pohľadom, ktorým sa sudca usiluje poskytnúť najlepšie vyargumentovanú odpoveď na právne a skutkové otázky, ktoré pred neho strany sporu predložia (II. ÚS 49/2018).

33. S poukazom na uvedené uložil krajskému súdu opätovne rozhodnúť v rámci odvolacieho konania, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 2 CSP (ako aj v čl. 6 ods.

1 dohovoru), je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

34. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“), viazaný právnym názorom ústavného súdu, vec znova v napadnutej časti výroku uznesenia prvoinštančného súdu o trovách konania prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP), a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku o trovách konania je potrebné s poukazom na § 388 CSP zmeniť, pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani zrušenie.

35. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, ak Ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom Ústavného súdu.

36. S účinnosťou od 01.07.2016, prijatím zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, došlo v súlade s § 473 CSP k zrušeniu zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok. Nová právna úprava dôsledne dodržiava princíp okamžitej aplikovateľnosti procesnoprávných noriem, ktorý znamená, že nová procesná úprava sa použije na všetky konania, a to aj na konania začaté pred dňom účinnosti CSP s ustanovenými výnimkami z tohto základného pravidla.

37. Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

38. Podľa § 470 ods. 2 CSP, právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany.

39. Podľa § 388 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

40. Podľa § 256 ods. 1 CSP, ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

41. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky je aj to, že strana sporu, ktorá v konaní, spravidla v spore, uspela, má, zásadne, právo na to, aby sa jej nahradili všetky trovy, ktoré zaplatila vo vecnej súvislosti s uplatnením tohto základného práva. Ak sa chce súd odchýliť od tohto pravidla, musí vychádzať zo zákona a túto odchýlku aj náležite odôvodniť, inak porušuje základné právo na súdnu ochranu dotknutého účastníka.

42. Náhrada trov konania plní vo vzťahu k sporovým stranám tri základné funkcie. Predovšetkým ide o funkciu kompenzačnú, ktorá vyplýva už zo skutočnosti, že trovy konania sa strane nahrádzajú. To je prejavom tradičného princípu, podľa ktorého tomu, kto je v práve, nemôže byť vedenie sporu na škodu. Súčasne možno pri náhrade trov konania vnímať aj prvky preventívnej funkcie, keďže nevyhnutnosť vzniku trov každého sporového konania do určitej miery preventívne pôsobí proti svojvoľnému a šikanóznemu uplatňovaniu alebo bráneniu domnelých subjektívnych práv na súde. Trovy konania a ich náhrada plnia aj quasi sankčnú funkciu, a to najmä pri aplikácii princípu procesnej zodpovednosti za zavinenie (§ 256 CSP) a čiastočne aj v súvislosti s celkovou náhradou trov konania protistrany.

43. Každá strana znáša trovy spojené s jej účasťou v spore, kým nie je spor skončený (§ 252 CSP). Ak bude § 252 CSP rozhodnutím súdu vyslovené, ktorá strana je v práve, nadobudne táto strana nárok na náhradu trov konania, ktoré na dosiahnutie tohto rozhodnutia vynaložila. Právnym dôvodom tohto nároku je to, že strany, ktoré viedli spor, konajú na vlastné nebezpečenstvo a nesú tak zodpovednosť

za výsledok sporu. Nemožno pritom nezohľadniť aj okolnosť, že zásada za ručenie za výsledok sporu má aj nepochybný význam výchovný, a to, že zdržiava strany od ľahkomyselného vedenia sporu.

44. Náhrada trov konania je nerozlučne spojená so sporovým konaním a vyplýva z jeho povahy, keď strany sporu stoja proti sebe a je namieste, aby strana, ktorá v spore so svojim nárokom zvíťazila, dostala ňou vynaložené trovy nahradené od protistrany. Úspech vo veci, ktorá je predmetom sporu, je teda okolnosťou, ktorá určuje nárok na náhradu trov. Porazenej strane takto potom vzniká povinnosť nahradiť trovy konania víťaznej strane. Ak nie sú tieto okolnosti splnené, strana nemá na náhradu trov konania nárok a vynaložené trovy znáša trvale zo svojho.

45. Zásada úspechu v spore sa premieta v ustanovení § 255 ako esenciálne kritérium priznania náhrady trov konania. „Úspech vo veci“ súd vždy skúma čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Zásada úspechu vo veci (zásada zodpovednosti za výsledok sporu) charakteristická pre sporové konania sa uplatní tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli. Ako už je uvedené vyššie, nejde však o náhradu všetkých trov, ktoré strana v konaní vynaložila, ale iba trov konania vymedzených v ustanovení § 251. To znamená všetkých trov, ktoré sú preukázané, odôvodnené, účelne vynaložené a ktoré vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Procesný úspech sa určuje vo vzťahu k predmetu sporu úspechom (t. j. víťazstvom) v spore. Plný úspech v spore sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku, ktorým sa rozhodlo vo veci samej. Plný úspech v spore môže mať žalobca aj žalovaný. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, ktorý bol naposledy urobený vo veci samej (v prípade žaloby na plnenie ide nielen o istinu, ale aj o príslušenstvo), t. j. ak sa jeho žalobe vyhovel v celom rozsahu. Pomer úspechu (miera úspechu) je základným meradlom pre nárok na náhradu trov. Ak mala strana plný úspech v spore, prizná sa jej celá náhrada trov konania. Ak žiadna zo strán nemala v spore plný úspech, má každá z nich úspech čiastočný, t. j. každá zo strán sporu (žalobca aj žalovaný) je sčasti úspešná a sčasti neúspešná. Ak mala strana úspech v spore len čiastočný, potom sa náhrada trov pomerne rozdelí. Aby čiastočný úspech založil nárok na čiastočnú náhradu trov konania, musí to byť prevažujúci úspech, teda, aby po porovnaní procesnej úspešnosti oboch sporových strán zostala ešte suma opodstatňujúca záver o prevažujúcom úspechu jednej zo strán sporu. Ak sa v spore navzájom vyvážia úspech a neúspech, náhrada trov sa spravidla neprizná žiadnej zo strán sporu. Na rozhodnutie súdu o priznaní náhrady trov konania má teda zásadný vplyv pomer úspechu konkrétnej sporovej strany voči protistrane. Priznanie náhrady trov konania však môžu ovplyvniť aj ďalšie skutočnosti, napr. závislosť rozhodnutia o výške plnenia od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. Pomer rozdelenia náhrady trov konania zodpovedá pomeru víťazstva strany vo veci samej, zníženého o pomernú časť jej neúspechu. Pomer úspechu treba určiť vždy, ak má byť náhrada trov rozdelená, pričom sa určuje k celému predmetu konania.

46. Vo všeobecnosti platí, že náhradu trov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je však doplnená zásadou procesnej zodpovednosti za zavinenie. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie je transformovaná do podoby vyjadrenej v § 256 CSP a znamená, že trovy je povinná nahradiť tá zo strán, ktorá zavinila, že vznikli. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada trov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zavinil. Náhrada týchto trov sa prisudzuje bez ohľadu na meritórny výsledok sporu.

47. Pojem „procesné zavinenie“, použitý v ustanovení § 256 CSP, sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska. Zásada zodpovednosti za zavinenie je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Zavinenie však nie je možné interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie sa strany sporu (teda aj jej prejav vôle spočívajúci napr. v späťvzati žaloby) a dôsledkom je vznik trov protistrany (uznesenie Ústavného súdu ČR, II. ÚS 563/01 alebo I. ÚS 469/04). Pokiaľ jedna procesná strana zaviní, že konanie muselo byť zastavené, pričom o veci nemôže byť meritórne rozhodnuté, a tým zistené, či bola žaloba podaná dôvodne, vzniká jej zásadne povinnosť nahradiť druhej procesnej strane trovy konania. Pojem „procesné zavinenie“ je pritom nevyhnutné vykladať komplexne a extenzívne. Za osobu, ktorá zavinila zastavenie konania, je považovaný aj žalovaný, ktorý svoj dlh splnil po začatí sporu a vyvolal tým u žalobcu nevyhnutnosť späťvzatia dôvodne podanej žaloby. Pokiaľ sporovej strane možno pričítať procesné zavinenie trov konania, ktoré by inak neboli vznikli, súd prizná ich náhradu protistrane (§ 256 ods. 2 CSP). Povinným subjektom môže byť aj svedok či znalec, kvôli neospravedlnenej neprítomnosti ktorých muselo byť odročené pojednávanie.

48. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie sa uplatní pre každé konanie bez ohľadu na to, z akého dôvodu bolo zastavené, ak už vznikol procesnoprávny vzťah medzi súdom a oboma stranami sporu a medzi stranami sporu navzájom. K zastaveniu konania môže dôjsť napr. z dôvodu späťvzatia žaloby, či už úplného, alebo čiastočného (§ 145 CSP), z dôvodu neodstrániteľného nedostatku podmienky konania (§ 161 ods. 1 CSP), z dôvodu odstrániteľného nedostatku podmienky konania, ktorý sa nepodarilo odstrániť (§ 161 ods. 3 CSP). Zavinenie môže pritom existovať na strane žalobcu aj na strane žalovaného.

49. Pri posudzovaní nároku na náhradu trov konania v spojení s ustanovením § 256 ods. 1 CSP je súd povinný skúmať, či niektorá zo strán sporu zavinila, že sa konanie muselo zastaviť. Záver súdu o tom, že je splnený predpoklad na náhradu trov, nevylučuje, aby súčasne nedospel k záveru, že sú splnené predpoklady na aplikáciu ustanovenia § 257 CSP (dôvody hodné osobitného zreteľa). Súd za daných okolností napriek procesnému zavineniu vysloví, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania, pretože sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP.

50. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255) a od zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1). Súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Znamená to, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu na náhradu trov konania, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa budú tak naďalej generálnym dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania, pričom nový § 257 CSP je formulovaný podstatne všeobecnejšie než § 150 ods. 1 a 2 OSP a vytvára väčší priestor na voľnú úvahu súdu. Použitie tohto ustanovenia preto negatívne dopadá na stranu sporu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania. Z tohto dôvodu musí aplikácia daného ustanovenia zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter (R 34/1982). Zákon pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 257 vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok, a to dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti.

51. Vychádzajúc z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že predmetom odvolacieho konania je výrok uznesenia súdu prvej inštancie v časti trov konania, ktorým súd prvej inštancie rozhodol tak, že s poukazom na § 256 ods. 1 CSP priznal náhradu trov konania žalobcovi v rozsahu 100 %.

52. Odvolací súd vychádzajúc z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 210/2019-41 z 30. októbra 2019, ktorým je odvolací súd viazaný, dôslednejšie skúmal okolnosti vzniku sporu, teda skutočností, ktoré žalobcu viedli k tomu, aby sa domáhal ochrany svojho vlastníckeho práva na súde podanou žalobou o určenie vlastníckeho práva. Skutočnosť, že žalobca vzal žalobu späť nie je v konaní sporná, rovnako tak nie je sporné ani to, že by mal za bežných okolností vychádzajúc z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku znášať zodpovednosť za zastavenie konania. Odvolací súd však konštatuje, že nemožno na všetky veci nahliadať paušálne, ale je potrebné zohľadniť individualitu jednotlivých konaní a prihliadať aj na okolnosti, ktoré žalobcu v tom ktorom konaní viedli k späťvzatiu žaloby a či v danej veci nie sú dané výnimočné okolnosti, ktoré by žalobcu zbavili zodpovednosti za toto zastavenie.

53. Akceptujúc obsah súdneho spisu, ako aj vyššie uvedené nálezy Ústavného súdu SR, sa odvolací súd primárne zamerlal na zistenie skutočností predstavujúcich dôvody zavinenia tak na strane žalobcu ako aj na strane žalovaného, skúmaním ktorých dospel k tomu záveru, že žalobca nezavinil zastavenie konania, keď vzal žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam späť, vychádzajúc z okolností, ktoré ho k tomuto dispozičnému úkonu viedli. Zavinenie nemožno zároveň konštatovať ani na strane žalovaného, pretože tento neplnil to, čo od neho žalobca podanou žalobou žiadal. Dôvodom na späťvzatie žaloby, ktorý žalobcu primäl k tomu, aby žalobu vzal späť bolo splnenie toho, čo žalobou žiadal, avšak ako už bolo uvedené - nie žalovaným, ale tretím subjektom (prokurátorom v správnom konaní). Žalovaný svojím neskorším správaním sa v konaní nedal žalobcovi taký podnet, ktorý by ho primäl vziať podanú žalobu späť, teda, že splnil to, čo v žalobnom petite žalobca od žalovaného žiadal. Odvolací súd poznamenáva, že rovnako tak žalobca, hoci žalobu vzal späť, konal tak z objektívnych dôvodov, ktoré nezavinil a na ktoré musel v konaní reagovať práve tým, že žalobu vzal späť, keď v dôsledku konania tretej osoby, ktorej konanie nemohol nijako ovplyvniť, prišlo k odpadnutiu predmetu sporu.

54. Odvolací súd pri zameraní sa na postavenie žalobcu ako strany konania, ktorá vzala žalobu späť, dôsledne skúmal okolnosti, ktoré ho viedli k tomu, aby podal žalobu o určenie vlastníckeho práva, ako aj k tomu, že vzal túto žalobu späť. V tomto smere opätovne poukázal na spôsob a okolnosti, v dôsledku ktorých žalobca prišiel o svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, navrátenia ktorého sa v tomto konaní domáhal civilnou žalobou. Výkup pozemkov v katastrálnom území B. určených pre výstavbu strategického objektu v okrese Nitra (automobilová továreň zn. I.) bol spojený s nekalou činnosťou viacerých podnikateľských subjektov, ktorých účelom bolo nezákonným, ba až podvodným spôsobom pripraviť fyzické osoby o vlastnícke právo k pozemkom potrebným pre realizáciu uvedeného strategického podniku, ktoré najskôr od fyzických osôb skupovali a neskôr so ziskom predávali ďalej. Výkup bol tak často spojený s nevýhodnou kúpou, pozemky sa prevádzali za nevýhodné ceny, vlastníci často podpisovali zámenné zmluvy v domnení, že podpisujú iné dokumenty, pri podpisovaní dokumentov bol vytváraný nátlak a predávajúci boli uvádzaní do omylu, resp. zmluvy uzatvárali v presvedčení, že ich predávajú za účelom ďalšieho lepšieho poľnohospodárskeho využívania a podobne. Takýmto konaním viacerí vlastníci (spravidla staršie fyzické osoby) prišli o svoje vlastnícke právo, čo v konečnom dôsledku vyvrcholilo do množstva súdnych sporov, keď Okresný úrad, katastrálny odbor, povolil vklad vlastníckeho práva bez ohľadu na to, že toto vlastnícke právo bolo prevádzané na základe absolútne neplatných právnych úkonov. Rovnako tak žalobca v predmetnej veci poukazoval na to, akým spôsobom prišiel o svoje vlastnícke právo, čo ho v konečnom dôsledku prinútilo podať žalobu o určenie vlastníckeho práva. Po podaní žaloby žalobcom, t. j. po 04.09.2015, bol podaný protest prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra smerujúci proti rozhodnutiu Okresného úradu Nitra zo dňa 13.10.2015, č. V-5241/2015, ktorým bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech žalovaného na základe kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalobcom ako predávajúcim a žalovaným ako kupujúcim. Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor, v konaní č. V-5241/2015 predmetnému protestu prokurátora vyhovel rozhodnutím z 02.11.2015 č. Upo 9/2015-6, pričom v ňom skonštatoval, že vlastnícke právo na žalovaného nebolo platne prevedené a do katastra nehnuteľností opäť zapísal ako vlastníka žalobcu, a to z dôvodu, že uzavretá kúpna zmluva bola vyhodnotená ako absolútne neplatný právny úkon. Vyhovením protestu prokurátora bolo navrátené vlastnícke právo žalobcovi, čím prišlo k odpadnutiu dôvodu podanej civilnej určovacej žaloby, čo v konečnom dôsledku primälo žalobcu vziať ju späť. Práve tieto skutočnosti považuje odvolací súd za dôvody vylučujúce zodpovednosť žalobcu za zastavenie konania, pretože intervencia prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra spôsobila množstvo ďalších nadväzujúcich súdnych konaní na Okresnom súde Nitra o určenie vlastníckeho práva fyzických osôb k pozemkom, ktoré sa nachádzajú v uvedenom strategickom objekte, ktoré tieto fyzické osoby previedli na žalovaného uzavretím kúpnych zmlúv, ktoré boli neskôr vyhodnotené ako absolútne neplatné právne úkony, a následne boli prevedené na štát v dôsledku uplatnenia si predkupného práva štátu.

55. Odvolací súd vyššie uvedené skutočnosti posúdil ako okolnosti, vylučujúce zavinenie žalobcu na zastavení konania, pretože tento nemal v čase podania určovacej žaloby inú právnu možnosť, ako sa domáhať ochrany svojich práv. Vzhľadom k okolnostiam, ktoré však nastali až po tom, ako žalobca túto žalobu podal a ktoré v zásade nemohol nijakým spôsobom ovplyvniť, bolo potrebné dospieť k tomu, že žalobcu k späťvzatiu viedli objektívne dôvody. Ako poznamenal aj ústavný súd, k splneniu toho, čoho sa žalobca podanou žalobou domáhal, prišlo vyhovením protestu prokurátora a následným postupom Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru, na ktorý nemali dosah tak žalobca ako ani žalovaný. Vyhovením protestu prokurátora a následným navrátením vlastníckeho práva žalobcovi prišlo k tomu, že odpadol predmet konania, pričom danú situáciu nebolo možné z hľadiska princípu hospodárnosti vyriešiť inak, ako tým, že žalobca vzal svoju žalobu späť. Prihliadnuc na uvedené skutočnosti dospel odvolací súd k záveru, že zavinenie za zastavenie konania tak nemožno pričítať ani jednej strane, t. j. ani žalobcovi a ani žalovanému.

56. Ústavný súd Slovenskej republiky v predmetnej veci poukázal na to, že mal možnosť sa viackrát zaoberať otázkou týkajúcou sa náhrady trov konania o určenie vlastníckeho práva na Krajskom súde v Nitre, kde ako žalovaná strana vystupovala spoločnosť Poľnohospodárska pôda, v súvislosti s výkupom pozemkov pod strategickým parkom. Rovnako tak poukázal aj na iné rozhodnutia odvolacieho senátu 5Co, v ktorom senát zaujal inú právny názor ako v napadnutom rozhodnutí. Opakovane ústavný súd vytýkal arbitrárnosť rozhodnutí, keď dochádza k rozdielnym právnym záverom nielen medzi senátmi odvolacieho súdu, ale aj v rámci jednotlivých senátov, keď tieto často dospeli k inému právnemu záveru, ktoré však dostatočne nezdôvodnili. Odvolací súd v tomto smere poznamenáva, že rozhodovacia prax Krajského súdu v Nitre a rovnako tak aj Okresného súdu v Nitre je nejednotná, čo neprispieva

k zachovaniu elementárnych princípov právneho štátu, medzi ktorými zaujíma princíp právnej istoty nepochybne zásadné postavenie. Uvedený princíp bol premietnutý aj do základných článkov Civilného sporového poriadku zdôrazňujúc jeho významné postavenie v súdnom konaní. Uvedené závery ústavného súdu primáli Občianskoprávne kolégium Krajského súdu v Nitre prijať zjednocujúce stanovisko k rozhodovaniu o nároku na náhradu trov konania vo veciach Poľnohospodárskej pôdy. Na zasadnutí Občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Nitre dňa 6. februára 2020 bolo prijaté zjednocujúce stanovisko záväzné aj pre ostatné senáty tohto súdu, v zmysle ktorého zohľadniac početnú judikatúru Ústavného súdu SR vo veciach, v ktorých ako žalovaná strana vystupuje Poľnohospodárska pôda s.r.o. (Nálezy sp. zn. I ÚS 225/2019, IV. ÚS 614/2018, II ÚS 210/2019, II ÚS 338/2018, I ÚS 168/2018, II US 261/2018, III US 298/2018, I US 222/2019, rozhodnutie senátu Krajského súdu v Nitre č. k. 6Co/205/2018-433 zo dňa 29.11.2019) je odôvodnený záver, v zmysle ktorého vo veciach, v ktorých dôjde k späťvzatiu žaloby z objektívnych dôvodov, ktoré procesne nezavinila žiadna zo strán sporu, je opodstatnené vysloviť záver, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva. Zohľadniac okolnosti vzniku sporu, ako aj skutočnosti, ktoré vedú k späťvzatiu určovacích žalôb žalobcami dospel odvolací súd k záveru, že takéto rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania je v súlade s Nálezmi ÚS a má oporu v čl. 2 CSP a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

57. Odvolací súd opätovne zohľadniac všetky skutočnosti, ktoré sú mu z obsahu súdneho spisu ako aj z jeho rozhodovacej činnosti známe, viazaný pritom závermi vyslovenými v náleze Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 210/2019-41 z 30. augusta 2019, vychádzajúc pritom aj zo Zjednocujúceho stanoviska Občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Nitre dňa 6. februára 2020 dospel k záveru, že v predmetnej veci je v kontexte rozhodovania o nároku na náhradu trov konania potrebné aplikovať § 256 ods. 1 CSP, keď dôvody vedúce žalobcu k podaniu žaloby vo veci samej vylúčili zavinenie na oboch stranách sporu a samotný žalobca nezapríčinil vznik sporu, pretože nemal inú právnu možnosť ochrany svojich práv, pričom ani žalovaný nemal možnosť so žalobou akýmkoľvek spôsobom disponovať.

58. Odvolací súd zároveň poznamenáva, že vzhľadom k vyvíjajúcej sa rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj s ohľadom na zjednocovacie stanovisko Občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Nitre dospel k jednoznačnému záveru, ktorý bol zakomponovaný do výrokovej časti tohto uznesenia. Pri akceptovaní obsahu súdneho spisu nebolo zistené zavinenie žiadnej zo strán, teda tak na strane žalobcu ako ani na strane žalovaného. Okolnosti, ktoré viedli k späťvzatiu žaloby boli premietnuté v súvislosti so skúmaním zodpovednosti žalobcu za zavinenie na zastavení konania, ktoré s ohľadom na ich charakter vylúčili zavinenie na zastavení konania na strane žalobcu, ktorý by bol inak povinný znášať zodpovednosť za zavinenie zastavenia konania. Odvolací súd skúmajúc prednostne okolnosti zavinenia v zmysle § 256 ods. 1 CSP dospel k záveru, že v danej veci nemožno vzhľadom na dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP, ktoré možno použiť výlučne vo výnimočných prípadoch. Predpokladom pre potencionálnu aplikáciu ust. § 257 CSP je také predbežné vyhodnotenie situácie zo strany súdu, pri ktorej jedna strana má nahradiť trovy konania tej druhej. V prejednávannej veci žiadna zo strán konania nezavinila jeho zastavenie, pričom o povinnosti nahradiť trovy konania nebolo uvažované ani predbežne.

59. Vyššie uvedené skutočnosti primáli odvolací súd k procesnému postupu podľa § 388 CSP, keď neboli splnené podmienky na potvrdenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v napadnutej časti a rovnako tak neboli splnené podmienky na jeho zrušenie. Preto odvolací súd o podanom odvolaní žalovaného rozhodol tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku o náhrade trov konania zmenil tak, že stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

60. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol s poukazom na § 255 ods. 2 CSP v spojení s § 396 ods. 2 CSP tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, keď obe strany mali v odvolacom konaní rovnaký pomer procesného úspechu ako aj neúspechu.

61. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 veta druhá Civilného sporového poriadku v spojení § 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).